

ківську платіжну систему та прямі кореспондентські відносини між комерційними банками, що обумовлює ведення кредитними установами кореспондентських рахунків.

За порушення правил здійснення готівкових та безготівкових розрахункових операцій банки, платники й отримувачі несуть відповідальність у формі відшкодування збитків та сплати пені і штрафів, що передбачається законами України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» від 5 квітня 2001 р., «Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань» від 22 жовтня 1996 р., Указом Президента від 12 травня 1995 р. «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки», Декретом Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 р. «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» та іншими нормативно-правовими актами.

Список літератури: 1. Иоффе О. С. Вопросы теории права : монография / О. С. Иоффе, М. Д. Шаргородский. – М. : Юрид. лит., 1961. – С. 478. 2. Куник Я. А. Кредитные и расчетные отношения в торговле : учеб. пособ. / Куник Я. А. – М. : Юрид. лит., 1970. – С. 192.

Надійшла до редколегії 16.03.2009

УДК 346.548

К. А. Карчевський

ЛІЦЕНЗУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРАВОВА ПРИРОДА, ДЖЕРЕЛА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ, ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ

Стаття присвячена питанням ліцензування господарської діяльності. Розглядаються питання правової природи ліцензування. Дається характеристика джерел правового регулювання ліцензування, а також поняття ліцензування. Розглядаються ознаки ліцензування.

***

Статья посвящена вопросам лицензирования хозяйственной деятельности. Рассматриваются вопросы правовой природы лицензирования. Дается характеристика источников правового регулирования лицензирования, а также понятие лицензирования. Рассматриваются признаки лицензирования.

***

The article is devoted the questions of licensing of economic activity. The questions of legal nature of licensing are examined in it. Description is given to the sources of the legal adjusting of licensing. The concept of licensing is given. The signs of licensing are examined.

***

Загальні засади ліцензування певних видів господарської діяльності в Україні закріплюються Цивільним кодексом (далі – ЦК) України [1] та Господарським кодексом (далі – ГК) України [2]. Так ч. 3 ст. 91 ЦК України встановлює правило про те, що юридична особа може здійснювати окремі види діяльності, перелік яких

встановлено законом, після одержання нею спеціального дозволу (ліцензії).¹

Згідно зі ст. 12 ГК України ліцензування певних видів господарської діяльності є одним з основних засобів регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання. Стаття 14 ГК України, розкриваючи наведене вище положення, уточнює, що ліцензування певних видів господарської діяльності (поряд з деякими іншими правовими інститутами, до яких віднесено й патентування підприємницької діяльності) є засобом державного регулювання у сфері господарювання, який спрямований на забезпечення єдиної державної політики у цій сфері та захист економічних та соціальних інтересів держави, суспільства та окремих споживачів. Таким чином, базові нормативні акти, що регулюють порядок здійснення господарської (підприємницької) діяльності, передбачають необхідність отримання спеціальних дозволів для заняття певними (передбаченими законодавством) видами діяльності.

Ліцензійні правовідносини є предметом наукових досліджень у різних галузях права, зокрема: господарського [3; 4; 5], комерційного (підприємницького) [6; 7; 8; 9], адміністративного [10; 11] тощо. Комплексний характер ліцензійних правовідносин та складний (різногалузевий) характер відповідних правових норм, що їх регулюють, дає можливість розглядати так зване ліцензійне право [12].

Основна увага при дослідженні ліцензійних правовідносин приділяється поняттю ліцензування. Вказане поняття можна виводити після з'ясування правової природи та джерел ліцензійних правовідносин. Дослідження поняття ліцензування повинно відбуватися через з'ясування змісту його ознак.

Розглядаючи правову природу ліцензування слід виходити з того, що ліцензія (від лат. *licentia* – свобода, право) має характер дозволу на здійснення певної діяльності. Існують дві основні моделі, за якими традиційно надаються спеціальні дозволи на право здійснення певного виду господарської (підприємницької) діяльності. **Перша модель** передбачає надання спеціального дозволу за умов відповідності суб'єкта певним вимогам (умовам), згідно з якими його діяльність не буде завдавати шкоди інтересам, що охороняються законом (як правило, життю та здоров'ю людини, екології тощо). **Друга модель** характеризується тим, що відповідний дозвіл надається суб'єкту господарювання за умов систематичної та/або одноразової сплати грошових коштів. Вищезазначене свідчить, що до першої групи належать лише такі види гос-

---

¹ Відповідно до ст. 51 ЦК України вказане правило може бути поширено і на господарську (підприємницьку) діяльність фізичних осіб-підприємців.

подарської діяльності, які безпосередньо впливають (або можуть впливати) на безпеку особи, суспільства, навколишнього природного середовища та держави (медична практика тощо). У науковій літературі з цього приводу зазначається, що відповідні обмеження встановлюються щодо видів діяльності, які мають істотне державне значення [8, с. 177–178]. До другої ж групи повинні належати найбільш рентабельні види діяльності (торгівля, обмін валюти тощо).

Разом з тим може мати місце і поєднання в одному виді діяльності ознак, які будуть характерні як для першої, так і для другої групи видів господарської діяльності. Це обумовлює можливість і необхідність застосування у таких випадках обох моделей (наприклад, при здійсненні торгівлі алкогольними напоями). При цьому також необхідно зазначити, що перша модель надання дозволів може передбачати сплату грошових коштів, а при другій моделі до суб'єкта господарювання можуть ставитися певні вимоги, обов'язкові для виконання при здійсненні відповідної діяльності.

В Україні перша модель надання спеціальних дозволів знайшла своє закріплення в інституті ліцензування господарської діяльності, а друга модель – в інституті патентування підприємницької діяльності.

Як зазначалося вище, загальні засади ліцензування господарської діяльності в Україні закріплюються в ЦК та ГК України. Разом з тим вказані нормативні акти не містять положень, які б закріплювали поняття та порядок ліцензування. Вказані відносини врегульовані в нормах спеціального законодавства. Спеціальними нормативними актами, які регулюють відносини, що розглядаються, є Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» (далі – Закон про ліцензування) [13]. Окрім цього, джерелами правового регулювання ліцензування господарської діяльності виступають деякі закони України, що регулюють порядок ліцензування окремих видів господарської діяльності (наприклад, Закон України «Про освіту» [14], Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг» [15]).

Основними підзаконними нормативними актами, які регулюють порядок ліцензування господарської діяльності, є: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2000 р. № 1698 «Про затвердження переліку органів ліцензування» [16], Постанова Кабінету Міністрів України від 4 липня 2001 р. № 756 «Про затвердження переліку документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для окремого виду господарської діяльності» [17]. Відносно окремих видів діяльності, що підлягають ліцензуванню, можуть прийматись підзаконні нормативні акти, якими окремо встановлюються: а) ліцензійні умови здійснення відповідної діяльності (наприклад, ліцензійні умови провадження господарської діяльності з медичної практики [18]); б) порядок проведення контролю

щодо додержанням відповідних Ліцензійних умов (наприклад, Порядок контролю за додержанням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібною торгівлі лікарськими засобами [19]). У деяких випадках ліцензійні умови щодо певної діяльності та порядок здійснення контролю за їх дотриманням встановлюються одним нормативним актом (наприклад, Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з випуску та проведення лотерей і Порядок контролю за додержанням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з випуску та проведення лотерей [20]).

Відповідно до ст. 1 Закону про ліцензування під *ліцензуванням* розуміють видачу, переоформлення та анулювання ліцензій, видачу дублікатів ліцензій, ведення ліцензійних справ та ліцензійних реєстрів, контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов, видачу розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов, а також розпоряджень про усунення порушень законодавства у сфері ліцензування. У науковій літературі пропонуються також інші визначення поняття «ліцензування». Зокрема ліцензування запропоновано розглядати як діяльність ліцензійних органів з видачі, переоформлення, анулювання ліцензій і здійснення інших дій в галузі ліцензування [21, с. 186–187].

Виходячи з вищезазначеного, а також враховуючи зміст законодавства про ліцензування господарської діяльності можна виділити характерні ознаки ліцензування господарської діяльності: 1) ліцензування, насамперед, передбачає надання дозволу на заняття певним видом (видами) господарської (підприємницької) діяльності; 2) ліцензування – це діяльність, яка пов'язується з видачею ліцензій та вчиненням інших дій, що пов'язані з видачею ліцензій (ліцензійних дій); 3) ліцензування провадиться тільки уповноваженими на це державними органами; 4) ліцензії видаються тільки певним особам; 5) ліцензуванню підлягають тільки певні види господарської діяльності; 6) ліцензування – це надання дозволу на певний строк; 7) ліцензування – це надання дозволу за певних умов.

При наданні правової характеристики вказаних ознак необхідно вказати, що Закон про ліцензування вказує на ліцензію як єдиний документ, що має дозвільний характер та дає право на заняття певним видом господарської діяльності, що, відповідно до законодавства, підлягає обмеженню (ст. 3 Закону про ліцензування). У зв'язку з цим виникають певні протиріччя з ГК України та законодавством про патентування підприємницької діяльності. Так, наприклад, діяльність з організації та утримання тоталізаторів, гральних закладів, випуску та проведення лотерей підлягає ліцензуванню (п. 29 ст. 9 Закону про ліцензування). Ця ж діяль-

ність, згідно із Законом України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності» [22] відноситься до послуг у сфері граального бізнесу і підлягає патентуванню (ст. 5). Певним чином це стосується і торговельної діяльності, оскільки торгівля окремими товарами (агрохімікати, медикаменти, вогнепальна та холодна зброя тощо) підлягає ліцензуванню (ст. 9 Закону про ліцензування), а торгівля, що здійснюється за готівку, взагалі є об'єктом патентування (ст. 1, 3 Закону про патентування). Торговий патент, згідно з ч. 4 ст. 14 ГК України, – це документ, який засвідчує право суб'єкта господарювання займатися певними видами підприємницької діяльності. Окрім торгових, патентів існують інші дозволи, які застосовуються при занятті господарською (підприємницькою) діяльністю (наприклад, дозвіл на розміщення об'єкта торгівлі). Разом з тим основним змістом патентування підприємницької діяльності є забезпечення сплати податків (до числа яких, власне, й віднесена плата за такий патент). Інші дозволи виконують допоміжні функції та, як правило, забезпечують ліцензування. Таким чином, ліцензування є основним, але не єдиним дозвільним механізмом у сфері господарювання, який безпосередньо впливає на обсяг господарської правосуб'єктності суб'єкта господарювання.

На підставі аналізу законодавства про ліцензування до числа дій, які здійснюються в процесі ліцензування, можна віднести наступні: 1) видача ліцензії; 2) видача копії ліцензії; 3) видача дубліката ліцензії; 4) переоформлення ліцензії; 5) анулювання ліцензії; 6) контроль за дотриманням ліцензійних умов. Такі дії можна вважати ліцензійними діями. Перелік ліцензійних дій є виключним.

Розглядаючи питання суб'єктів ліцензування, слід зазначити, що до числа державних органів, які мають право провадити ліцензійні дії, можна віднести: 1) спеціально уповноважений орган з питань ліцензування, функції якого наразі покладено на Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва; 2) органи ліцензування, до яких наразі відносяться центральні та місцеві органи виконавчої влади, перелік яких чітко визначений законодавством.

До числа осіб, які мають право отримати ліцензію відповідно до Закону про ліцензування, належать суб'єкти господарювання, тобто зареєстровані в установленому законодавством порядку юридичні особи, незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності, які провадять господарську діяльність, а також фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності (ст. 1 Закону про ліцензування). Суб'єкти господарювання, які отримали ліцензію, є ліцензіатами. Дія Закону про ліцензування поширюється на всіх суб'єктів господарювання.

Розглядаючи види діяльності, що підлягають ліцензуванню, необхідно вказати, що ліцензуванню підлягає тільки господарська діяльність. Відповідно до закону про ліцензування (ст. 1) під господарською діяльністю розуміється будь-яка діяльність, у тому числі підприємницька, пов'язана з виробництвом продукції, торгівлею, наданням послуг, виконанням робіт. Слід зазначити, що ліцензуванню підлягає не будь-яка господарська діяльність, а лише певні її види, що випливає з назви Закону про ліцензування. При встановленні переліку видів діяльності, що підлягають ліцензуванню, закріплюються такі загальні засади: 1) оскільки ліцензування спрямоване на захист прав, законних інтересів, життя та здоров'я громадян, захист навколишнього природного середовища та забезпечення безпеки держави, то ліцензуванню повинні підлягати не усі види господарської діяльності, а такі, що безпосередньо впливають (чи можуть впливати) на вказані об'єкти. Вплив пов'язується з можливістю завдання шкоди зазначеним об'єктам; 2) ліцензування окремих видів господарської діяльності (зокрема ліцензування банківської діяльності, діяльності з надання фінансових послуг, зовнішньоекономічної діяльності, ліцензування каналів мовлення, ліцензування у сфері електроенергетики та використання ядерної енергії, ліцензування у сфері освіти, ліцензування у сфері інтелектуальної власності, виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами) здійснюється згідно із законами, що регулюють відносини у цих сферах; 3) встановлюється єдиний вичерпний перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. Тому види господарської діяльності, не передбачені Законом про ліцензування, не підлягають ліцензуванню.

Види діяльності, що підлягають ліцензуванню, можна умовно поділити на декілька груп, зокрема: 1) діяльність з виробництва певних видів продукції (пестициди, парфумерно-косметична продукція з використанням спирту етилового, диски для лазерних систем зчитування, космічні апарати, вогнепальна та холодна зброя, алкогольні напої та тютюнові вироби тощо); 2) торгівля певними видами продукції (якщо для виготовлення певного товару необхідна ліцензія, то, як правило, вона необхідна і для торгівлею ним); 3) виконання певних робіт (дезінфекційних, дезінсекційних, дератизаційних робіт, будівельна діяльність (вишукувальні та проектні роботи для будівництва, зведення несучих та огорожуючих конструкцій, будівництво та монтаж інженерних і транспортних мереж), проектування, монтаж, технічне обслуговування засобів протипожежного захисту та систем опалення); 4) надання певних послуг (перевезення усіма видами транспорту, медична практика, послуги митного брокера, арбітражного керуючого, охоронні пос-

луги, послуги зв'язку тощо); 5) використання природних ресурсів (промисловий вилов риби, пошук (розвідка) корисних копалин, видобування уранових руд, дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння тощо).

Аналізуючи закріплення відповідних видів господарської діяльності в Законі про ліцензування, треба вказати, що у певних випадках Закон закріплює в межах одного пункту декілька самостійних видів діяльності, кожний з яких забезпечується окремими вимогами ліцензійних умов. Наприклад п. 9 ст. 9 Закону про ліцензування відносить до числа ліцензійних діяльностей з виробництва лікарських засобів, оптову, роздрібну торгівлю лікарськими засобами. Ліцензійні ж умови провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібною торгівлі лікарськими засобами [23] окремо виділяють спеціальні вимоги щодо виробництва лікарських засобів (п. 2.2.1), до оптової (п. 2.2.2) та роздрібною (п. 2.2.3) торгівлі ними. У деяких випадках Закон про ліцензування передбачає звернення до інших нормативних актів. Наприклад, п. 38 ст. 9 Закону про ліцензування вказує, що ліцензуванню підлягає діяльність зі збирання, заготівлі окремих видів відходів як вторинної сировини (за переліками, які визначаються Кабінетом Міністрів України). Сам перелік затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2001 р. № 183 [24]. При цьому ліцензійні умови проведення вказаної діяльності також залежать від конкретного виду відходів (наприклад, Ліцензійні умови провадження господарської діяльності із збирання, заготівлі окремих видів відходів як вторинної сировини [25]). Вказане вище потрібно враховувати при поданні документів для отримання відповідної ліцензії та при переоформленні ліцензії.

У Законі про ліцензування передбачається, що господарська діяльність, яка провадиться на підставі ліцензії, повинна здійснюватися при дотриманні ліцензійних умов. Ліцензійні умови визначаються як встановлений з урахуванням вимог законів вичерпний перелік організаційних, кваліфікаційних та інших спеціальних вимог, обов'язкових для виконання при провадженні видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню (ст. 1 Закону про ліцензування). Стаття 8 Закону про ліцензування уточнює правовий статус ліцензійних умов. Перш за все, вказується, що вони є нормативно-правовим актом, положення якого встановлюють кваліфікаційні, організаційні, технологічні та інші вимоги для провадження певного виду господарської діяльності. При цьому кваліфікаційні вимоги – це вимоги до працівників юридичних осіб та безпосередньо фізичних осіб-підприємців, які встановлюються у випадках, коли для провадження господарської діяльності необхідні спеціальні знання; технологічні вимоги – це

вимоги щодо будівель, приміщень, обладнання, інших технічних засобів; організаційні вимоги – це вимоги щодо порядку проведення певних дій.

Суб'єкт господарювання зобов'язаний провадити певний вид господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, відповідно до встановлених для цього виду діяльності ліцензійних умов. У разі якщо суб'єкт господарювання провадить вид господарської діяльності, зазначений в ст. 9 Закону про ліцензування, не в повному обсязі, а частково або окремі роботи, операції, послуги, ліцензійні умови поширюються на суб'єкта господарювання в частині, що встановлює вимоги до провадження господарської діяльності, зазначеної в ліцензії. У Законі про ліцензування повинно бути чітко зазначено, що на момент звернення із заявою про видачу ліцензії суб'єкт господарювання повинен відповідати всім необхідним ліцензійним умовам. При здійсненні контролю за діяльністю ліцензіата щодо користування ліцензією також повинно бути з'ясовано, чи не були порушені вимоги встановлених ліцензійних умов.

З урахуванням вказаного вище можемо запропонувати таке визначення ліцензування. Ліцензування – це правовідносини, пов'язані з наданням суб'єктам господарювання, які відповідають встановленим вимогам (ліцензійним умовам), тимчасового дозволу на заняття певним видом (видами) господарської діяльності, який встановлений законодавством, що здійснюється спеціально уповноваженими державними органами шляхом вчинення ліцензійних дій, встановлених законодавством.

Список літератури: 1. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] : за станом на 16 січ. 2003 р. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. 2. Господарський кодекс України : від 16 січ. 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. 3. Ляпін Д. Ліцензування соціальних послуг: проблемні аспекти / Д. Ляпін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ucipr.kiev.ua/>. 4. Береславський С. Економічні реформи сьогодні : Ліцензування деяких видів господарської діяльності: здобутки і проблеми / С. Береславський [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ucipr.kiev.ua>. 5. Осадчук Г. Окремі проблеми у сфері ліцензування / Г. Осадчук // Юридичний журнал. – 2003. – № 7. – С. 50–53. 6. Саниахметова Н. А. Регулирование предпринимательской деятельности в Украине: организационно-правовые аспекты / Саниахметова Н. – О. : Одесская гос. юрид. акад., 1998. – 278 с. 7. Губін Е. П. Предпринимательское право Российской Федерации : навч. посіб. / Губін Е. П. ; отв. ред. Е. П. Губін, П. Г. Лахно. – М. : Юрист, 2004. 8. Хозяйственное (предпринимательское) право Украины : учебник / [под ред. Р. Б. Шишки и Я. А. Чапичадзе]. – Х. : Эспада, 2007. – 552 с. 9. Попондопуло В. Ф. Коммерческое (предпринимательское) право : учебник / Попондопуло В. Ф. – М. : Юрист, 2004. – 668 с. 10. Махров И. Е. Административно-правовое регулирование предпринимательской деятельности: некоторые проблемы совершенствования федерального и регионального законодательства / И. Е. Махров // Право и политика. – 2002. – № 12. – С. 14–18. 11. Алексин А. П. Административное право Российской Федерации : учебник / Алексин А. П., Кармолицкий А. Н., Козлов Ю. Д. – М. : Зерцало, 1997. – 680 с. 12. Багандов А. Б. Лицензионное право РФ. Теория, законодательство, практика : учебник / А. Б. Багандов ; под общ. ред. Ю. А. Дмитриева. – М. : Эксмо, 2004. – 638 с. 13. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : закон України : від 1 черв. 2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. 14. Про освіту : закон

України : від 23 трав. 1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. **15.** Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг : закон України : від 12 лип. 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. **16.** Про затвердження переліку органів ліцензування : постановою Кабінету Міністрів України : від 14 листоп. 2000 р. № 1698 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. **17.** Про затвердження переліку документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для окремого виду господарської діяльності : постановою Кабінету Міністрів України : від 4 лип. 2001 р. № 756 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. **18.** Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики : наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, Міністерства охорони здоров'я України : від 16 лют. 2001 р. № 38/63 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. **19.** Про затвердження Порядку контролю за додержанням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібною торгівлі лікарськими засобами : наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, Міністерства охорони здоров'я України : від 27 січ. 2004 № 03/41 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. **20.** Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з випуску та проведення лотерей і Порядку контролю за додержанням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з випуску та проведення лотерей : наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, Міністерства фінансів України : від 12 груд. 2002 р. № 128/1037 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. **21.** Шишка Р. Б. Предпринимательское право Украины : учебник / Шишка Р. Б., Сытник А. М., Левков В. Н. и др. / [под ред. Р. Б. Шишки]. – Х. : Эспада, 2001. – 624 с. **22.** Про патентування деяких видів підприємницької діяльності : закон України : від 23 берез. 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. **23.** Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібною торгівлі лікарськими засобами : наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, Міністерства охорони здоров'я України : від 12 січ. 2001 № 3/8 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. **24.** Про затвердження видів відходів як вторинної сировини, діяльність зі збирання та заготівлі яких підлягає ліцензуванню : постановою Кабінету Міністрів України : від 28 лют. 2001 р. № 183 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. **25.** Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності із збирання, заготівлі окремих видів відходів як вторинної сировини : наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, Міністерства екології та природних ресурсів України : від 19 берез. 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

Надійшла до редколегії 15.03.2009

УДК 347.454

Ю. Ю. Рябченко

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЦЕДУРИ НАКАЗНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ПРИ РОЗГЛЯДІ СПРАВ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ

Розглянуто можливість застосування процедури наказного провадження при вирішенні справ про захист прав споживачів, з огляду на специфіку фактичного складу, що підлягає встановленню по таким справам.

***

Рассмотрена возможность применения процедуры приказного производства при решении дел о защите прав потребителей, исходя из специфики фактического состава, который подлежит установлению по таким делам.